

# DIAKONAL INVENTERING

FÖR VÄSTERMALMS FÖRSAMLING 2023







## BAKGRUND

Diakoni handlar om omsorg. Omsorg om våra medmänniskor. En definition av diakoni som Blennberger och Hansson använder som teologisk avsiktsförklaring är: ”Diakoni är uppdraget till kyrkan grundad i Kristi kärlek, att genom delaktighet, respekt och ömsesidig solidaritet möta varandra i utsatta livssituationer”.

För att veta vem eller vilka som är utsatta på Kungsholmen och Essingeöarna så görs det en diakonal inventering vart fjärde år i Västermalms församling. Diakonerna, och de som arbetar inom den diakonala verksamheten, har ett speciellt fokus på människor som lever i utsatta livssituationer. Diakoner och präster har i sina vigningslöften lovat att göra Guds vilja förverkligad i världen. Diakonen har också ett vigningslöfte att hjälpa dem som behöver diakonens tjänst och stå på de förtrycktas sida.

## SAMMANFATTNING

2023 års diakonala inventering påvisar en hel del som vi redan har sett i tidigare inventeringar som till exempel psykisk ohälsa, ökat alkoholin-tag bland äldre och hemlöshet. I februari 2020 fick vi lära oss om Coronaviruset och helt plötsligt var det en pandemi i världen. När pandemin avtog blev det fullskaligt krig i Ukraina. Vi vet inte vilka långsiktiga effekter det ger våra församlingsbor ännu men förmodligen kommer vi att både få höra och se om olika

konsekvenser i flera år framöver. De som blev intervjuade för den diakonala inventeringen 2023 hade svårt att säga vad utsattheten kunde bero på. Var det en pandemieffekt, förändringen på ekonomin i Sverige, kriget i Ukraina eller något annat?

Psykisk ohälsa nämns i många intervjuer och speciellt när de pratar om ungdomar och äldre.

Bland de äldre finns det suicidtankar, en hel del alkoholmissbruk, isolering och ensamhet. Ungdomarna på Kungsholmen som går i grundskolan har den högsta skolfrånvaron i hela Stockholm. Ätstörningar nämns också i intervjuerna.

Församlingsbor känner att de inte får tillräckligt med samtalshjälp från psykiatrin. En oro för ekonomin nämns också i flera intervjuer. Hemlösheten syns mycket tydligare idag än tidigare.

Flera av de som vi intervjuat pratar om den öppna drogscenen vid Fridhemsplan. Det skapar en oro för människor som promenerar och använder kollektivtrafik i det området.

## SYFTE

Den diakonala inventeringen 2023 är till för att kartlägga aktuella sociala behov, utsatta grupper och möjliga samarbetspartner i Västermalms församling.



## AVGRÄNSNINGAR

Tidigare har inventeringarna i första hand varit jämförande studier, där man har ställt liknande frågor, så långt det varit möjligt, till samma personer. I 2019 och 2023 års inventeringar vill vi ge en bild av hur människor i vår församling mår utifrån kvalitativa intervjuer och ett relativt stort urval av nyckelpersoner. Att få en objektiv och heltäckande bild är inte fullt ut möjligt. Många av de som vi har intervjuat arbetar inte bara med de som bor och vistas på Kungsholmen och Essingeörna. De kan även ha ansvar för till exempel andra stadsdelar. Vår intention har dock varit att göra så många röster som möjligt hörda för att få en mångfacetterad bild av det område vi verkar i. Vi har gjort totalt 17 intervjuer och det är:

verksamhetsansvariga på vårdcentraler  
närpolis

chefer inom utbildningsförvaltningen

verksamhetsplanerare och avdelningschefer  
inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning

budget- och skuldrådgivarna

kuratorer på Stockholms sjukhem och Capio  
vårdcentral

försörjningsstöd

ägare av mataffär

organisationer på Kungsholmen som Stadsmis-  
sionen, Frälsningsarmén och Den öppna dörren.

## FRÅGESTÄLLNINGAR

Vi har valt att ställa samma frågor i de tre sista inventeringarna. På så sätt kan vi jämföra studien. Följande frågor har ställts:

1. Hur mår människorna som bor på Kungsholmen och Essingeörna idag, utifrån ditt perspektiv?
2. Har du sett någon förändring de senaste fem åren?
3. Vilka är i dagsläget de största utmaningarna utifrån ert perspektiv?
4. Finns det några bostadsområden/grupper/åldrar där ni ser särskilda behov eller där resurserna är otillräckliga?
5. Finns det behov som inte bemöts?
6. Vilka förändringar inom målgruppen/vilka sociala behov förväntas ni se inom de närmaste åren?
7. Vilka samverkar ni med idag?

## METOD

Materialet är till största delen kvalitativt och bygger på de intervjuer vi gjort. Intervjupersonerna har först blivit uppringda och/eller tillfrågade via e-post om att medverka. Frågorna har sänts ut i förväg och vid alla intervjuerna har vi sedan träffat personerna på plats. Intervjupersonerna har sedan läst igenom och godkänt de renskrivna intervjuerna med möjlighet att korrigera formuleringar och innehåll. Gensvaret och engagemanget hos de tillfrågade intervjupersonerna har varit positivt.

I denna inventering har flera diakoner och diakonimedarbetaren intervjuat eftersom intervjuerna i förlängningen ger värdefulla kontakter och samarbetspartners. För att ge en kort övergripande bild av dagsläget i Stockholm och Sverige har vi dessutom tagit med några sammanfattningar av aktuella rapporter och statistik från Stockholms stad för Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

## ÖVERGRIPANDE FAKTORER SOM HAR PÅVERKAT DET DIAKONALA ARBETET SEDAN 2019

Västermalms församling har haft en omorganisation vilket har gjort att det har tagit tid att implementera den diakonala inventeringen 2019 och även nya visioner och tankar.

Under de här åren har vi haft en pandemi, krig i Ukraina som än i dag fortsätter, efterföljande ansträngt ekonomiskt läge, flertal personalbyten och en lång rekryteringsprocess av kyrkoherde. Alla dessa faktorer har gjort att diakonin har fått tänka om i sina befintliga verksamheter från vecka till vecka och ibland termin från termin. Vi har inte kunnat ha en långsiktig planering eftersom direktiven från regeringen har ändrats på kort varsel, ny personal har tillkommit och den långa rekryteringsprocessen av kyrkoherde.

## HUR ARBETAR VI IDAG?

Vi bedriver institutionssjälavård främst på Kronobergshäktet, Stockholms sjukhem och Capio S:t Görans sjukhusområde med särskild utbildad personal på plats. Vi har även kontakt och närvaro på äldreboenden på Kungsholmen och ett flertal skolor.

Vi har flera öppna verksamheter där församlingsborna erbjuds gemenskap, som till exempel kulturcafé, sopplunch, Café Hjärtat och sommarcafé. Vi erbjuder retreatar, skrivardagar, läger till vuxna som har behov av att få några dagars semester i en trygg tillvaro tillsammans med andra församlingsbor, dagsutflykt till de äldre, själavårdssamtal och stödsamtal. Vi har samverkanslunch två gånger om året där vi bjuder in polisen, stadsdelens olika avdelningar och andra organisationer för att se vilken utsatthet vi ser för tillfälligt och vad vi kan göra tillsammans. Diakonin har ett bra samarbete med till exempel: Trygg och säkerhetsrådet, POSOM-gruppen, Frälsningsarmén, Stadsmissionen, Röda Korset och flera andra aktörer.

Vi tjänstgör på gudstjänster, leder andakter och har ansvar för församlingens julfirande och Påsk i Gemenskap.

## INSTITUTIONSSJÄLAVÅRDEN

På Kungsholmen och Essingeöarna finns många institutioner. Västermalms församling är på Kronobergshäktet, Stockholms sjukhem, Capio S:t Görans sjukhus och de flesta vård- och omsorgsboenden. Här är vi kyrka på någons annans arena men vi är en viktig samarbetspartner. På Kronobergshäktet sitter det 300 personer häktade och några av dessa är ungdomar som är under 18 år och har varit involverade i gängkriminalitet. Det är många som har ett stort behov av att få ett själavårdssamtal. Förutom alla samtal firar vi gudstjänster regelbundet. På Stockholms sjukhem finns det avdelningar inom den palliativa vården (livets slutskede), geriatriken och rehabilitering. Själavårdssamtalen handlar bland annat om varför personen har hamnat där de är, självmordstankar och vad som händer efter döden. Vi har även begravingar och vigslar med patienter som önskar det.

Capio S:t Görans sjukhus öppnade en BB-avdelning i april 2023 vilket gör att vi har fått mer att göra på Sjukhuskyrkan. Det har redan varit flera minnesstunder med dödfödda barn. Stockholms stift har också tagit bort en tjänst på psykiatrien på Capio S:t Görans sjukhus (norra Stockholms psykiatri inklusive en akut psykmotagning) vilket gör att de patienterna söker sig till Sjukhuskyrkan. Förutom dessa avdelningar har sjukhuset fått en tillbyggnad och ännu fler avdelningar. Det är många självvårdssamtal både på patienternas rum och i samtalsrummen på Sjukhuskyrkan. Utöver alla självvårdssamtal kan en vecka på Sjukhuskyrkan innebära en minnesstund för en patient eller personal som har dött, andakt, meditation och många samtal runt fikabordet både med patienter, anhöriga och personal.

Vi har andakter och gudstjänster på flera av våra vård- och omsorgsboenden. Det finns en ensamhet bland de boende och vi har många själavårdssamtal.

## TENDENSER PÅ KUNGSHOLMEN OCH ESSINGEÖARNA

– *detta nämns i flera intervjuer:*

Psykisk ohälsa nämns i många intervjuer och då gäller det ungdomar och äldre.

Självskaumbeteende har ökat bland ungdomar och på Kungsholmen har grundskolan den högsta skolfrånvaron i Stockholm. Utbildningsförvaltningen kommer att starta ett samarbete med socialtjänsten hösten 2023 för att ta reda på orsakerna till att eleverna har så hög frånvaro.

Det som nämns angående de äldres psykiska ohälsa är ensamhet. Flera äldre känner sig ensamma och känslan bland intervjuarna är att alkoholintaget har ökat och att flera har ett missbruk. Det finns även suicidtankar.

Församlingsbor som har kontakt med psykiatrien känner att den kontakten inte räcker till. De får mediciner men inget samtalsstöd.

Efter kriget i Ukraina och inflationen finns det

en oro för ekonomin. Matbutikerna märker av att vi köper billigare mat än tidigare, som till exempel mer husmanskost.

Hemlösheten har blivit tydligare för församlingsborna vilket skapar oro. Vi kan se de hemlösa ha sin boplats på gatorna på Kungsholmen. Både Stadsmissionen (hemlösa män) och Frälsningsarmén (hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare) på Kungsholmen har många hemlösa som söker sig till deras verksamheter.

På Kungsholmen är Fridhemsplan en öppen drogscen. En öppen drogscen är en geografisk plats där både bruk och försäljning av narkotika sker offentligt. Det är polismyndigheten som kartlägger de öppna drogscenerna. På den här platsen känner folk sig oroliga. Stadsdelen har startat en kraftsamling mot den öppna drogscenen där olika aktörer medverkar.

## DIAKONER OCH DIAKONI-MEDARBETARES FÖRSLAG

Västermalms församling är en socioekonomiskt gynnad församling och stadsdel. Det är dock uppenbart att behoven är många och de utsatta grupperna likaså. Alla offentliga verksamheter vi har kontakt med och även församlingen har begränsade ekonomiska och personella resurser. Hur vi prioriterar klokt och hur vi använder befintliga resurser på bästa sätt är frågor som förtroendevalda och anställda inom församlingen bör ställa sig regelbundet.

Utifrån den nuvarande diakonala inventeringen menar vi diakoner och diakonimedarbetare inom utsatthet och gemenskapsgruppen, som tillsammans genomfört inventeringen, att följande bör prioriteras:

Först och främst behöver församlingen en diakon i ledningsgruppen. Diakoni är ett förhållningssätt som behöver tydliggöras i församlingens liv och verksamhet. Diakonen har både kompetens och utbildning för att säkerställa att detta förhållningssätt finns och det behöver komma till uttryck i styrning och ledning i församlingen. Enligt Engels forskning Svenska kyrkans sociala arbete. För vem och varför? är kyrkliga

företrädare på högre nivå sällan diakoner eller arbetar direkt med diakoni. Det gör att ledningen är bristfälligt insatt i verksamheten, vilket kan medföra en risk att den karaktäriseras felaktigt. Idag finns det goda exempel där diakoner har en arbetsledarfunktion och är med i ledningsgruppen som till exempel i Malmö pastorat.

Vi ska fortsätta att synliggöra Västermalms församling bland församlingsbor, organisationer, stadsdelen och sjukvården så att de vet vad församlingen har för kompetens och vad vi kan erbjuda som till exempel självvårdssamtal, våra stiftelsemedel och gemenskapsträffar för att förebygga psykisk ohälsa.

Psykisk ohälsa är något återkommande i flera inventeringar. Vi vill belysa det mer för våra församlingsbor och även lyfta fram det genom profetisk diakoni. Det är många människor som har psykisk ohälsa och tillsammans med andra aktörer kan vi ge dessa människor verktyg för att kunna hantera den. Församlingen har många verksamheter som passar för dem som har psykisk ohälsa men vi behöver definiera det på ett bättre sätt så att de människorna känner sig välkomna till den verksamheten.

I förra inventeringen ville vi utöka vårt samarbete och samverkan med andra aktörer inom utsatthet som till exempel psykisk ohälsa och äldres ökande alkoholkonsumtion. Församlingen har inte gjort några nya satsningar på det här området under de här fyra åren sedan den sista inventeringen, därför har vi den här punkten kvar. Vi har påbörjat ett samarbete med flera vårdcentraler angående ensamma äldre. Det samarbetet behöver utökas. Ett annat samarbete som är i startgroparna är tillsammans med socialtjänstens vuxenhet. Här har vi stora visioner och vårt mål är att sätta i gång med en gemensam verksamhet till hösten 2023. Tänk om vi kunde starta en ungdomsgård för äldre tillsammans med socialtjänsten, psykiatrin och församlingen...



## RAPPORTER

Här sammanfattas några nationella rapporter för att ge en bredare bild:

### **Omvärldsrapport Kyrkokansliet 2022, Svenska kyrkan**

Återhämtningen efter covid-19-pandemin tar lång tid – både för enskilda och för samhället. Ett krig där Ryssland har invaderat Ukraina och som är i vårt närområde påverkar oss mer direkt än tidigare. Oro för klimatförändringar och artdöd paras ihop med oro för den ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen.

Den 20 juli 2021 började en ny migrationslagstiftning gälla i Sverige. I stor utsträckning innebär den nya lagen att begränsningarna som infördes i den så kallade ”tillfälliga lagen” permanentades.

Sverige sticker ut i Europa vad gäller skjutvapenvåld. Den negativa utvecklingen har pågått i över tio år och visar på en stadig uppgång. 15 procent av de 8 200 personer som polisen har pekat ut som nätverkskriminella är under 18 år. Effekten av högre straff och repressiva åtgärder är tvivelaktig. Forskning visar istället att det behövs fler tidiga och förebyggande insatser. En fråga med förnyad aktualitet är den om döds hjälp. Den rör våra föreställningar om frihet,



autonomi och individens rätt att själv bestämma om sitt liv och sin kropp. Det finns undersökningar som tyder på att svenska folkets stöd för dödshjälp är massivt.

Frågor om liv och död, reproduktion och sorg, ingår i livets grundläggande villkor och intar därför centrala platser i Svenska kyrkans teologiska reflektion, förkunnelse och diakoni. Omvärldsanalysen visar att det finns en förväntan på kyrkan som förmedlare av tröst och livsmod. Kyrkan strävar efter att svara mot denna förväntan.

### **Folkhälsorapport 2023, Stockholms län**

Pandemin satte skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i blyxtbelysning. Den första vågen av covid-19 slog till exempel betydligt hårdare mot personer med kort utbildning. En delförklaring var att olika socioekonomiska grupper var utsatta för smitta i olika hög grad.

Medellivslängden ökar i Stockholms län, och de flesta uppger att de har god eller mycket god hälsa. Det finns dock stora skillnader mellan åldersgrupperna och mellan personer med olika livsvillkor. Hjärtinfarkt och stroke orsakar störst sjukdomsburda i länet. År 2020 fick dock covid-19 en mycket stor och plötslig effekt på sjukdomsburdan.

Även om hälsan utvecklas positivt för de flesta i Stockholms län finns det grupper med sämre livsvillkor och sämre hälsa där inte bara sämre sociala och ekonomiska förutsättningar är en gemensam faktor. Nyanlända flyktingar, asylsökande

och personer utan uppehållstillstånd har som grupp ökad risk för sämre hälsa än befolkningen i övrigt. Hemlösa personer är en grupp med mycket hög sjuklighet och dålig hälsa som exponeras för många samtidiga riskfaktorer. Hbtqi-personer har sämre hälsa, framför allt psykisk hälsa, än befolkningen i stort.

Ensamhet är vanligast bland unga vuxna och bland äldre. Nästan en tredjedel av de som är 16–29 år eller 85 år och äldre besväras av ensamhet någon gång i veckan eller oftare (FHE). Ångestsyndrom och depression är vanliga sjukdomar och står för fem procent av den totala sjukdomsburdan i Stockholms län. Ångestsyndrom tycks ha ökat under de senaste åren, men inte depressioner. Det är betydligt fler unga vuxna som rapporterar besvär jämfört med det antal som har en diagnos enligt vårdstatistiken och detsamma gäller för de allra äldsta, utrikesfödda och personer med kortare utbildning. Det finns effektiv behandling, men vården behöver bli mer tillgänglig för dessa grupper.

Själv mord och självskaador utgör två procent av sjukdomsburdan i Stockholms län. Varje år dör över 300 personer i självmord, och minst fem gånger så många slutenvårdas för allvarliga självskaador. Själv mord och självskaador förekommer i alla samhällsgrupper och är oftast en konsekvens av långvarigt lidande eller sjukdom. Alla kommer inte i kontakt med vården och självmord är svåra att förutse. Därför behövs



breda samhällsinsatser till hela befolkningen. I Stockholms län sker 230–330 självmord varje år. Självmord är den vanligaste respektive näst vanligaste dödsorsaken i åldrarna 15–24 år respektive 25–44 år. Män står för majoriteten av självmorden i Stockholms län, 65 procent. Sett till kön och ålder har äldre män den högsta självmordsrisken.

### **Lägesrapport 2023 från Socialstyrelsen; Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och tandvård.**

Ökningen i självrapporterad psykisk ohälsa och det ökade inflödet av psykiatriska diagnoser skapar högt tryck och långa väntetider i verksamheterna. Särskilt ätstörningar och ADHD hos barn och unga har ökat. Andelen utredningar på barn- och ungdomspsykiatri som startas inom 30 dagar minskade dramatiskt 2015–2022.

En större andel kvinnor än män anger att de har psykiska besvär, såsom stress, sömnbesvär, oro och ångest. Kvinnor är också oftare sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa, och fler kvinnor än män uppger att de någon gång övervägt att ta sitt liv. Samtidigt är det mer än dubbelt så många män som begår självmord jämfört med kvinnor.

Psykisk ohälsa bland barn och unga tycks öka, både psykiska besvär och psykiatriska tillstånd. Uppgifter från patientregistret visar att antalet barn och unga som fått en psykiatrisk diagnos inom den specialiserade öppenvården har ökat, framför allt i grupperna 10–14 år och 15–19 år. Största ökningen gäller flickor 10–14 år med depression som ökat med 68 procent samt unga kvinnor 15–19 år med autism som ökat med 63 procent. Bland pojkar och unga män har antalet med ADHD ökat mest (22 procent bland 10–14-åringar och 30 procent bland 15–19-åringar).

### **BRIS-rapporten 2022: Osäkra tider: Barnens rättigheter i en föränderlig tid.**

Under 2022 hade Bris 44 420 kurativa kontakter med barn, en ökning med 7 procent jämfört med 2021. Allt fler samtal har handlat om samhällets stödinstitutioner, där erfarenheter av brister är återkommande teman, om en orolig omvärld som påverkar framtidstron och en fortsatt ökning av samtal av allvarlig karaktär som självmord,

självdestruktivitet, ätstörningar och sexuella övergrepp. Det visar att stödbehoven hos barn som mår dåligt är stora och att skyddet för barn i utsatta situationer behöver stärkas.

Barn har behövt stöd för att hantera rädsla, oro och kunna stå ut med ovisshet kring risker och framtida hot. Kriget i Ukraina är inte den enda aktuella samhällshändelsen som påverkat barns mående och som barn sökt stöd för under året. De pågående klimatförändringarna är exempel på en annan kris som ger upphov till existentiell ångest hos en del barn – som påverkar barns framtidstro och tilltro till att vuxna och beslutsfattare kan ta ansvar för barns livsförutsättningar.

I barns samtal till Bris har det märkts att 2022 varit ett oroligt år sett till samhällshändelser. Just när samhället ”kommit ur” pandemin bröt ett krig plötsligt ut i Europa. Andra större samhälls skeenden som noterats i samtalen under året handlar om klimatet – en högt prioriterad fråga för många barn – där barn med oro för framtiden och existentiell ångest kopplad till klimatförändringarna sökt stöd hos Bris. Likaså har Bris noterat att den negativa ekonomiska utvecklingen i samhället, med energikris och ökande matpriser, har inneburit en ökad stress och oro hos barn som växer upp i familjer med små ekonomiska marginaler.

## **TIDIGARE INVENTERINGAR**

Det har gått närmare tjugo år sedan den första diakonala inventeringen av Kungsholmen gjordes i tidigare S:t Görans församling. Vad har hänt på Kungsholmen sedan den första inventeringen? Går det att beskriva en utveckling och förändring? De tidigare inventeringarna har haft andra frågeställningar men syftet med kartläggningarna har i stort sett varit det samma.

Varje kartläggning har lyft fram olika tendenser.

År 1996 var det stora problemet arbetslöshet och dess konsekvenser. Nedskärningar i den offentliga sektorn beskrevs liksom att detta drabbade särskilt kvinnor hårt. Andelen personer med försörjningsstöd var dock förhållandevis lågt på



Kungsholmen. Viss kriminalitet och missbruk förekom runt Fridhemsplan, men i och med bygget av Västermalmsgallerian blev det mindre framträdande.

Fem år senare, 2001, hade fler fått arbete och därmed blivit självförsörjande. Antalet personer med behov av försörjningsstöd fortsatte att sjunka och socialsekreterarna hade blivit färre. Det grundläggande draget 2001 var i stället ökad psykisk ohälsa i alla åldrar.

År 2006 hade tendensen av ökad psykisk ohälsa eskalerat. Det gällde inte bara Kungsholmen utan det slog igenom i rapporter och utredningar både för Stockholm och hela landet. Återigen var svårigheter på arbetsmarknaden ett problem. Konkurrensen var stor, tidigare erfarenheter krävdes och människor som inte kunde leverera till 100 % eller helst mer eller som upplevdes som udda hade extremt svårt att få och ha ett arbete.

År 2010 beskrevs åter den psykiska ohälsan som ett problem, men den tycktes inte vara så alarmerande som tidigare. Trycket på samtal var stort. Bland ungdomar fanns det många högpressterande som led av ätstörnings- och/eller oro/

ångestproblematik.

Den socialpsykiatriska verksamheten hade drabbats av kraftiga ekonomiska nedskärningar vilket ledde till att färre insatser (sysselsättning) beviljades.

Behovet av mötesplatser var ett genomgående tema, platser dit alla är välkomna och där man blir sedd och accepterad utan att prestera.

År 2014 var det brist på bostäder, både vanliga hyreslägenheter och gruppboheter med stödfunktioner samt ungdomsbostäder. Det fanns ett stort behov av stöd och mötesplatser och de unga, 15–25 år, nämndes åter som en grupp med särskild stor psykisk ohälsa.

Det fanns mycket alkohol på Kungsholmen och cannabisanvändningen ökade bland unga människor. Riskbruket av alkohol fanns i olika åldrar och man befarade ökat missbruk bland äldre i framtiden.

En ny grupp som nämndes i många sammanhang var EU-migranterna. Många av våra tiggare är romer, som lever under väldigt knappa förhållanden och stor utsatthet i Stockholm, Sverige och övriga Europa. Särskilt utsatta är kvinnorna.

2019 års inventering påvisade en hel del som vi sett i tidigare diakonala inventeringar. Bostadsfrågan, anmälningar till polis och socialtjänsten hade ökat gällande våld i nära relationer.

Psykisk ohälsa var relativt hög bland ungdomar på Kungsholmen och Essingeörna. De kände mer stress och press på sig.

Äldre stack också ut. Det fanns psykisk ohälsa och det förutsades att den förmodligen kunde komma att öka. Det fanns också isolering och ensamhet hos de äldre. Alkoholkonsumtionen ökade. Fattigdom och hemlöshet var något vi såg mer och mer utav. Behoven hos de äldre var stora och insatserna otillräckliga.

#### **Arbetsgruppen har bestått av:**

Stina Annehed – Diakon

Katarina Boberg – Diakonimedarbetare

Karin Löfgren - Diakon

Jan Magnusson – Diakon/stiftelsehandläggare

Hege Marie Korshavn – Diakon

Göran Runa – Diakon

Steve Sjöquist – Sjukhusdiakon

## Referenslista

Blennberger, E, Hansson, M. (2008). *Diakoni: tolkning, historik, praktik*. 1 uppl., Verbum.

Kurkiala, M. (2022). *Omvärldsrapport*. Kyrkokansliet, Svenska Kyrkan.

<https://svkyrkan.sharepoint.com/sites/kornet-omvarldsbevakning/SiteAssets/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2Fkornet%2Domvarldsbevakning%2FSiteAssets%2FSitePages%2FOmv%C3%A4rldsrapporten%2D2022%2FOmv%C3%A4rldrappport%5F2022%2Epdf&parent=%2Fsites%2Fkornet%2Domvarldsbevakning%2FSiteAssets%2FSitePages%2FOmv%C3%A4rldrappporten%2D2022>

Nilunger, L. (2023). *Folkhälsan i Sverige. Årsrapport 2023*. Folkhälsomyndigheten. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/a448b27d603c44f590fc1aff741b0d5d/folkhalsan-sverige-arsrapport-2023.pdf>

Socialstyrelsen (202). *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och tandvård*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2022-3-7750.pdf>

Cabero, M-P. (2022). *Osäkra tider: Barnens rättigheter i en föränderlig tid*. Bris. [https://www.bris.se/globalassets/pdf/rapporter/bris22\\_arsrapport.pdf](https://www.bris.se/globalassets/pdf/rapporter/bris22_arsrapport.pdf)

Engel, C. (2006). *Svenska kyrkans sociala arbete – för vem och varför? en religionssociologisk studie av ett diakonalt dilemma*. Ersta Sköndal högskola. Uppsala universitet. <http://esh.diva-portal.org/smash/get/diva2:356786/FULLTEXT01.pdf>

